

Akcia: Kékes
Lokalita: Mátra

- A** Prevýšenie: 833 m
Dĺžka trasy: 14,3 km
Čas bez prestávok: 5:35 hod.
- B** Prevýšenie: 330 m
Dĺžka trasy: 6,5km
Čas bez prestávok: 2:25 hod.

Zdroje:
trasa, časy: mapy.cz

Dátum: 27.7.2019

Tiesňové volanie:
112

Pohorie Mátra, tvoriace časť Severomaďarského stredohoria, patrí do vnútorného vulkanického pásma Karpát. Hlavnú hmotu pohoria tvorí niekoľko sto metrov hrubá zmes vulkanických vrstiev z miocénnej doby (20-13 miliónov rokov staré) pozostávajúcej väčšinou zo striedajúceho sa andezitu, andezitového tufu a andezitového anglomerátu. Vulkanické horniny na dnách dolín sa miestami objavujú na povrchu v pozoruhodných náleziskách, ako je to napríklad v hornom úseku parádőfürdővskej doliny Ilona völgy, kde potok na hominovej stene prepadáva cez 8m vysoký vodopád. Vo vedľajších dolinách sa vypreparovali úzke andezitové žily, ktoré ľudové názvoslovie nazýva Čertove hate (Ördög-gát). Potok Tarjánka vo vulkanickej hornine na južnej strane pohoria vytvoril jednu z najobľúbenejších roklín v Maďarsku.

Na hrebeňoch hôr sa z vulkanickej horniny miestami vytvorili odvážne skalné útvary. Skalné steny, kamenné bašty, pred nimi ležiace polia s hrubými úlomkami a kamenné moria sa vytvorili počas doby ľadovej v dôsledku erozívneho pôsobenia ľadu na horninu.

S takými to vymrznutými tvarovými súbormi sa môžeme stretnúť v horách Ágasvár, Óvár, a Galyatető, Kékes a Sas-kőn. Jaskyňa Csörgőlyuk je najdlhšou jaskyňou (370 m) v Maďarsku vytvorenou v nekrasovej hornine. V prestávkach vulkanickej činnosti a po jej vyhasnutí prebiehala silná povulkanická činnosť, v priebehu ktorej vznikli bohaté náleziská rúd. Na významných rudných ložiskách v priestore Gyöngyösorszi, Mátraszentimre, resp. Parád a Recsek od stredoveku až do dnešných čias sa zakladali bane. Vďaka povulkanickej činnosti sa na povrch prebija veľa sírovodíkových, resp.

uhlíčitých prameňov, tzv. čevice (csevice). Takéto sú parádőfürdővský prameň Szent István-forrás (dolina Ilona-völgy), parádőhutaovský prameň Klarisza-forrás a prameň nachádzajúce sa v priestore Mátraderecske a Parádsasvár. Mátra je lesnatá krajina, so striedajúcimi sa lesnými spoločenstvami. Jej najcharakteristickejšim spoločenstvom je stredohorský cerovo-dubový porast. Cerovo dubový porast, na severe vo výške 550 m, na juhu vo výške približne 650 m, striedajú hrabovo-dubové porasty a potom bukové. Vo výškach nad 900 m na severných, studených stráňach pohoria Kékes, Galyatető a Pizskéstető možno nájsť vysokohorský bukový porast.

Na týchto miestach nachádza svoj životný priestor viac vysokohorských druhov. Takto napríklad v montánnych Bukovinách severnej strany Kékesu rastú ruža ovisnutá, plamienok alpský, ríbezľa alpská, kokorík praslenný a knotovka červená. V tu sa nachádzajúcej starej Bukovine, stave blízkom prírode, určili jednu z rezervácií dvoch pohorí, kde možno v celom cykle skúmať pestrú štruktúru stavu stromov a prirodzené dynamické procesy lesa. Chránenou zvláštnosťou slatin pri prameňoch a ich sprevádzajúcich odtokoch vody je lipnica pospolitá, ktorá sa v Maďarsku nachádza v pohorí Mátra, v južnom predhorí hory Galya, resp. pri severnom úpätí horstva Kékes. Rovnako sa k týmto biotopom viažu vstavačovec resoviskový, vstavačovec fuch a prvosenka vyššia. Na južnej strane pohoria Mátra tvoria teplomilné dubové spráše s javorom tatárskym prechodné stavy s prvkami lesostepov. Na mieste bývalých výrubov stromov, potom lúk na kosenie a dnes už na lúčach bohatých na druhy sa vytvorili slatinové jazerá s kostravkou obyčajnou, bezkolencom

pravým a inými. Na týchto lúčach rastú napríklad kosatec sibírsky, horcovka útla, horec pľúcny, poniklec lúčny načernalý, pavstavač lavatý.

Podobne ako flóra, aj svet živočíchov pohoria Mátra je mimoriadne bohatý a pestrý. Zriedkavými chránenými obojživelníkmi horstva sú mlok vrchovský, kunka žltobruchá, skokan štíhly, šidlovka hnedá, rosnička zelená a salamandra škvrnitá. Veľmi zriedkavým, prísne chráneným druhom plazov teplomilných dubín a lesokríkov, je krátkonôžka štíhla. Uzavreté lesy s veľkou rozlohou, resp. jeho okolité okrajové územia majú bohatý svet vtáctva. Z prísne chránených druhov si pozornosť zasluhujú sokol sťahovavý, orol kráľovský, hadiar krátkoprstý, ďateľ bielochrbtý a ďateľ čierny. V Mátre si svoj biotop našlo mnoho druhov chránených cicavcov. V búťlavínach kmeňov starých, práchnivejúcich stromov starého listnatého lesa našlo útočisko množstvo druhov netopierov, preto je pri obhospodarovaní lesov potrebná zvýšená ochrana týchto jedincov stromov. Dôležité útočisko pre nich znamenajú aj banské chodby a štôlny ponechané po prieskumoch ložísk rúd. Dost' opatrná, utajená žijúca divá mačka je obyvateľkou starých nedotknutých lesov. Druhou mačkovitou šelmou horskej krajiny je len veľmi zriedkavo sa vyskytujúci, prísne chránený rys ostrovid. Z kultúrno-historických pamiatok okolia sa vynímajú stredoveké hrady. Domoszlóovský hrad Oroszlánvár, gyöngyössolymoský hrad Nyesettvár, markazský hrad, mátraszentimreovský Ágasvár boli postavené na strmých a takto ťažko dostupných hrebeňoch.